

Sotsiaalse ettevõtte ja sotsiaalse ettevõtluse tunnuste ettepanek

Sotsiaalse ettevõtte lühidefinitsioon: ühiskondliku eesmärgiga organisatsioon, kes kasutab oma sihi saavutamiseks ettevõtlust. Ühiskondliku eesmärgi olemasolu tähendab, et see on püsivalt fikseeritud organisatsiooni põhikirjas. Ettevõtlus tähendab tegutsemist majandusüksusena, st kaupade või teenuste pakkumist tasu eest püsiva tegevusena oma nimel.

Sotsiaalse ettevõtluse lühidefinitsioon: toodete või teenuste müük ajutine või püsiv ühiskondliku eesmärgiga organisatsiooni poolt. Ühiskondliku eesmärgi olemasolu tähendab, et see on püsivalt fikseeritud organisatsiooni põhikirjas.

Iga sotsiaalne ettevõtte tegeleb sotsiaalse ettevõtlusega.

Sotsiaalse ettevõtlusega tegeleja ei ole sotsiaalne ettevõtte juhul, kui ta ei tegutse püsiva majandusüksusena.

Iga sotsiaalne ettevõtte või sotsiaalse ettevõtlusega tegeleja peab korraga vastama kõigile kuuele allpool loetletud kriteeriumile. Mõne kriteeriumi eraldiseisev täitmine ei tähenda automaatselt kuulumist sotsiaalsete ettevõtete hulka. Näide 1: ettevõtlustegevuse teostamine MTÜ vormis ei tähenda, et organisatsioon tegutseb automaatselt avalikes huvides. Näide 2: põhikirjas fikseeritud ühiskondlik eesmärk ei taga, et tegevused on automaatselt sellega kooskõlas.

Tunnuste loetelu koostamisel on kasutatud nii Eesti senise praktika analüüsi ja osapoolte kaasamise tulemusi kui ka rahvusvahelisi näiteid¹.

---

¹ Rahvusvaheliste näidete huvilistele: juriidiliselt professionaalse, selgesõnalise, väga ülevaatliku ja materjali lõpuosas juriidiliste teemade selgituseks ka visuaalseid lahendusi pakkuva võrdlevanalüüsi on koostanud organisatsioon [European Social Enterprise Law Association](#). Link asub siin: „[Social Enterprise in Europe Developing Legal Systems which Support Social Enterprise Growth](#)“. Materjalis kirjeldatakse nii kasumijaotuseta, piiratud kasumijaotusega kui ka ühistulisi variante. (Vara jaotamine omanikele on keelatud kõikides riikides, kes sotsiaalset ettevõtlust juriidiliselt reguleerinud).

Sotsiaalse ettevõtte tunnused	Sotsiaalse ettevõtluse tunnused	Kuidas tõestada, et tunnus peab paika?
1. Sotsiaalse ettevõtte olemasolu eesmärk on panustada inimeste heaolusse või heasse keskkonnaseisundisse.	1. Toodet või teenust pakkuva organisatsiooni olemasolu eesmärk on panustada inimeste heaolusse või heasse keskkonnaseisundisse.	Organisatsiooni põhikiri (MTÜ, SA, OÜ) või osanike leping (OÜ) või ühinguleping (UÜ, TÜ).
2.1 Sotsiaalse ettevõtte suudab tõestada, et tema tegevused ja tulemused on põhikirjalise eesmärgiga kooskõlas. 2.2 Juhul, kui samas valdkonnas tegutseb ja / või sama sihtrühma teenindab sarnaselt ka teisi ettevõtteid (st tegemist ei ole turutõrkega), suudab sotsiaalne ettevõtte selgelt näidata oma tegevuse ühiskondlikku lisaväärtust.	2.1 Toodet või teenust pakkuva organisatsioon suudab tõestada, et tema tegevused ja tulemused on põhikirjalise eesmärgiga kooskõlas. 2.2 Juhul, kui samas valdkonnas tegutseb ja / või sama sihtrühma teenindab sarnaselt ka teisi organisatsioone (st tegemist ei ole turutõrkega), suudab sotsiaalse ettevõtlusega tegelev organisatsioon selgelt näidata oma tegevuse ühiskondlikku lisaväärtust.	Organisatsioon esitab oma põhikirjalise eesmärgi saavutamist otseselt toetavate väljundite ja tulemuste nimekirja + vajadusel täiendavat tõendusmaterjali (nt uuringute tulemused või eksperthinnangud). ² <u>Näide 1:</u> kui kaitstud töö keskuse eesmärgiks on vähenenud töövõimega inimestele töö pakkumine, siis väljundiks on nt kaitstud töö teenusel osalevate inimeste arv ja tulemusteks nt avatud tööturule jõudnud või edasi õppima asunud inimeste arv. <u>Näide 2:</u> kui organisatsiooni eesmärgiks on säästva tarbimise ringluse korraldamine, siis tulemusteks on nt annetajate arv, annetatud kaupade maht, ostjate arv, ostetud kaupade maht.
3. Sotsiaalne ettevõtte on ettevõtte, st ta pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kaupade ja teenuste müük on talle püsivaks tegevuseks.	3. Toodet või teenust pakkuva organisatsioon küsib toote või teenuse eest klientidelt raha.	Organisatsiooni majandusaasta aruanne. <i>See, kas määrata miinimumtase ettevõtlustulu osakaalu ja / või selle absoluutmahu mõttes, võib jääda näiteks toetusmeetme pakkuja enda defineerida.</i>
4. Sotsiaalne ettevõtte panustab vähemalt poole oma kasumist ³	4. Toodet või teenust pakkuva organisatsioon panustab müügi	Organisatsiooni põhikiri (MTÜ, SA, OÜ) või osanike leping (OÜ) või osanike ring (OÜ) või ühinguleping (UÜ, TÜ).

² Näiteks hiljuti vastu võetud Luksemburgi sotsiaalsete ettevõtete seadus määratleb, et sotsiaalne ettevõtte peab põhikirjas määrama vähemalt kaks ühiskondliku tegevuse eduindikaatorit (*key performance indicators*), mille abil on võimalik iga-aastaselt tõendada põhikirjalise eesmärgi poole liikumist. Eesti organisatsioonide kogemuse põhjal loodud näidismekirja vajaduste ja muutuste indikaatoritest [võib leida aga siit](#).

³ Rohkem kui poole kasumist dividendidena jaotamist pole Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku teada lubatud üheski riigis, kus sotsiaalseid ettevõtteid ametlikult defineeritud.

põhikirjalise eesmärgi saavutamisse.	puhastulu oma põhikirjalise eesmärgi saavutamisse.	Majandusaasta aruanne. Vajadusel täiendav tõendusmaterjal. <i>Võib jääda näiteks toetusmeetme pakkuja enda defineerida: kas nõuda 100% kasumi või kindlalt sätestatud minimaalse osakaalu (nt 51%) kasumist reinvesteeringist?</i>
5. Sotsiaalse ettevõtte tegevuse lõpetamisel jaotatakse tema varad sarnase eesmärgiga sotsiaalsete ettevõtete vahel.	5. Toodet või teenust pakkuva organisatsiooni tegevuse lõpetamisel jaotatakse tema varad sarnase eesmärgiga organisatsioonide vahel.	Organisatsiooni põhikiri (MTÜ, SA, OÜ) või osanike leping (OÜ) või ühinguleping (UÜ, TÜ).
6. Sotsiaalne ettevõtte ei ole riigi ega kohaliku omavalitsuse, erakonna, äriühingu(te) või nende liidu valitseva mõju all. ⁴	6. Toodet või teenust pakkuva organisatsioon ei ole riigi ega kohaliku omavalitsuse, erakonna, äriühingu(te) või nende liidu valitseva mõju all.	Organisatsiooni põhikiri. <i>Võib jääda näiteks toetusmeetme pakkuja enda defineerida: kas sarnaselt riigi osalusega äriühingutele tunnustada ka avaliku sektori mõju all osalusega sotsiaalseid ettevõtteid?</i>

⁴ Maailmas üldiselt ei tunnustata sotsiaalsete ettevõtetenä organisatsioone, kes on avaliku sektori või äriühingute valitseva mõju all. Samas on Eestis valdkond ja piirkondi, kus sihtrühma huvidest lähtuva tervikliku ja finantsiliselt elujõulise lahenduse rahamine ilma näiteks kohaliku omavalitsuse ressursse ja otsustuspädevust kaasamata on pea võimatu.